

نقش سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت در پیش‌بینی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال

یادگیری

مریم حسنی^۱

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت در پیش‌بینی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان با اختلال یادگیری شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود که تعداد ۱۵۰ نفر از آنها به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه‌های سازگاری اجتماعی سینها و سینگ (۱۹۹۳)، اهداف پیشرفت الیوت و مک‌گریگور (۲۰۰۱) و درگیری تحصیلی ریو (۲۰۱۳) بود که از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار بودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS-23 بهره برده شد. نتایج نشان داد که بین سازگاری اجتماعی و درگیری تحصیلی؛ و بین اهداف پیشرفت و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری رابطه وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل آماری حاکی از آن بود که سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت، پیش‌بینی‌کننده درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری هستند.

واژه‌های کلیدی: سازگاری اجتماعی، اهداف پیشرفت، درگیری تحصیلی

۱- کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران (نویسنده مسئول) hassanim26@gmail.com

درگیری تحصیلی به عنوان سازه‌ای برای معرفی تمایل دانش‌آموزان به مشارکت در فعالیت‌های روزانه‌ی مدرسه، شرکت در کلاس‌ها، انجام تکالیف کلاسی و دنبال کردن دستورات معلم در کلاس به کار می‌رود (هاگس و کائو، ۲۰۱۸). باید توجه کرد که دانش‌آموزان در یادگیری درگیر نمی‌شوند بلکه آنها در تکالیف، فعالیت‌ها و تجاربی درگیر می‌شوند که منجر به یادگیری می‌شود. این درگیری بیانگر ورود فعال فرد در تکلیف یا فعالیت است (سماوی، ابراهیمی و جاودان، ۱۳۹۷). درگیری دانش‌آموزان به یک تعامل معنادار در کل محیط یادگیری اشاره دارد که می‌تواند به صورت رابطه‌ی بین دانش‌آموز و مدرسه، معلمان، همسالان، آموزش و برنامه‌ی درسی درک شود (دلفینو، ۲۰۱۹). درگیری تحصیلی، نقش بسزایی در تعامل هرچه بیشتر دانش‌آموز با محیط آموزش و فرایند یاددهی یادگیری دارد که این امر می‌تواند منجر به کاهش فرسودگی تحصیلی، علائم افسردگی، ناراضی‌تی تحصیلی، افزایش رضایت تحصیلی (آپدایا و سالملا-آرو، ۲۰۱۴)، انگیزه (لی، سانگ و هانگ، ۲۰۱۹) و عملکرد تحصیلی مطلوب (کارمونا-هالتی، سالانوا، لیورنس و شوفلی، ۲۰۲۱) گردد. از مهمترین و کاملترین چارچوب‌ها برای درک انگیزش پیشرفت و بالاخص درگیری تحصیلی و انگیزش در حیطه‌های مهارتی و آموزشی اهداف پیشرفت است که شامل اهداف مرتبط با مهارت است و بر اساس آن شخص تلاش خود را در محیط، برای موفق شدن به کار می‌بندد (آرسلن، اککالان و یوداخل، ۲۰۱۷). در واقع اهداف پیشرفت به عنوان انگیزه‌ای که دانش‌آموزان برای کامل کردن تکالیف تحصیلی‌شان دارند تعریف شده است (شبه، ۲۰۱۸). سه نوع جهت‌گیری هدف وجود دارد. اهداف تبحری که بر رشد شایستگی و تسلط در انجام تکالیف تمرکز دارند، اهداف عملکرد-رویکرد به معنای مشخص کردن شایستگی افراد در مقایسه با دیگران است و اهداف عملکرد-اجتناب که به دوری کردن افراد از عدم شایستگی اشاره دارد، به این معنا که آنها از دیگران بدتر نیستند (دینگر، دیک‌خوسو، اسپیناس و آستین مایر، ۲۰۱۳). یافته‌های پژوهش‌های گذشته نشان از رابطه‌ی مثبت بین اهداف تبحری با نمرات بالا، درخواست یادگیری و کمک از هم‌شاگردی، مقابله‌ی مناسب و کارآمد با ناکامی‌ها و مشکلات، یادگیری خودتنظیمی، راهبردهای شناختی عمیق و به صورت کلی نیمرخ انگیزشی و هیجانی مثبت دارد (ثمره و خضری‌مقدم، ۱۳۹۴). اهداف اجتنابی، رابطه‌ی مثبتی با استفاده از راهبردهای سطحی یادگیری همچون مرور ذهنی و حفظ، کاهش انگیزه درونی برای یادگیری، کاهش پایداری و درگیری در تکلیف، اجتناب از درخواست کمک، اضطراب، تعویق، نمرات پایین و به طور کلی هیجانات منفی دارد (لی، مک‌لرنی، لایم و اورتیگا، ۲۰۱۰). یکی دیگر از عوامل مرتبط با درگیری تحصیلی، سازگاری اجتماعی است که شامل سازگاری فرد با محیط اجتماعی خود است که این سازگاری ممکن است با تغییر دادن خود و یا محیط به دست آید (قیصری گودرزی، قدم‌پور، قربانی و پادروند، ۱۳۹۹). عدم سازگاری اجتماعی علاوه بر اینکه بر نوع تعاملات دانش‌آموزان با همکلاسی‌ها و معلم‌هایشان، بخصوص در مدرسه اثر می‌گذارد، بر ایجاد تنش‌های خانوادگی نیز تاثیر دارد. همچنین ممکن است عواقبی همچون اضطراب، کاهش عزت نفس، افت تحصیلی و ترک تحصیل را نیز به دنبال داشته باشد (بیابانگرد، ۱۳۹۰). با ارتقای سطح سازگاری اجتماعی، فرد می‌تواند رفتار خود را به منظور برآورده ساختن نیازهای محیطی که غالباً مستلزم کنترل تکانه‌ها، هیجانات یا نگرش‌هاست، هماهنگ سازد (زری‌مقدم، داودی، غفاری و جمیلیان، ۱۳۹۸). در واقع فرد با سازگاری اجتماعی می‌تواند خود را با محیط یا تغییر محیط اطراف برای رفع نیازها و رسیدن به مطلوب، وفق دهد (عدلی، حیدری، زارعی و صادقی‌فرد، ۲۰۱۳).

1 Hughes & Cao

2 Delfino

3 Upadyaya, & Salmela-Aro

4 Lee, Song, & Hong

5 Carmona-Halty, Salanova, Llorens, & Schaufeli

6 goal orientation

7 Arslan, Akcaalan & Yurdakul

8 Shih

9 Dinger, Dickhauser, Spinath & Steinmayr

10 Lee, McInerney, Liem, Ortiga

11 Adli, Haidari, Zarei & Sadeghifard

با توجه به مطالب فوق و این مهم که عمده‌ترین علت عملکرد ضعیف دانش‌آموزان در مدرسه، مربوط به اختلال‌های یادگیری است و هرساله به همین دلیل تعداد زیادی از دانش‌آموزان در فراگیری مطالب درسی با مشکل مواجه می‌شوند (ژانگ، لیو، ونگ و همکاران، ۲۰۱۹)، و تابحال پژوهشی که در آن هر دو متغیر سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت را به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های درگیری تحصیلی در این جامعه‌ی آماری مورد سنجش قرار داده باشد، وجود ندارد، لذا پژوهش حاضر به دنبال بررسی نقش سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت در پیش‌بینی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری می‌باشد.

روش‌شناسی این پژوهش از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. از آنجا که در مطالعات همبستگی به ازای هر مولفه ۳۰ تا ۵۰ نمونه کافی است و این پژوهش شامل سه مولف سازگاری اجتماعی، اهداف پیشرفت و درگیری تحصیلی است، ۱۵۰ نفر برای تعداد اعضای نمونه کفایت می‌کند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه‌های سازگاری اجتماعی سینها و سینگ (۱۹۹۳)، اهداف پیشرفت الیوت و مک‌گریگور (۲۰۰۱) و درگیری تحصیلی ریو (۲۰۱۳) بود.

پرسشنامه سازگاری اجتماعی سینها و سینگ (۱۹۹۳): این پرسشنامه در سال ۱۹۹۳ توسط سینها و سینگ به منظور تعیین سازگاری اجتماعی، هیجانی و تحصیلی دانش‌آموزان ساخته شده است. در ایران قدسی احقر فرم ۵۵ سوالی این مقیاس را در نمونه ۳۰۰۰ نفری از دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی مورد بررسی قرار داده است. این پرسشنامه سه مولفه دارد که عبارتند از سازگاری اجتماعی (سوالات ۱ تا ۱۹)، سازگاری هیجانی (سوالات ۲۰ تا ۳۵) و سازگاری تحصیلی (سوالات ۳۶ تا ۵۵). نمره‌گذاری این پرسشنامه بر اساس صفر و یک است به این صورت که در مورد سوالات زیر بلی نمره ۱ و خیر نمره صفر می‌گیرد: ۵۵-۵۴-۵۲-۵۱-۴۹-۴۸-۴۶-۴۵-۴۳-۳۹-۳۷-۳۵-۳۱-۳۰-۲۸-۲۴-۲۳-۲۲-۱۸-۱۷-۱۲-۱۱ در مورد سوالات زیر بالعکس است به این صورت که خیر نمره ۱ و بلی نمره صفر می‌گیرد: ۱-۲۵-۲۱-۲۰-۱۹-۱۶-۱۵-۱۴-۱۳-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱-۵۳-۵۰-۴۷-۴۴-۴۲-۴۱-۴۰-۳۸-۳۶-۳۴-۳۳-۳۲-۲۹-۲۷-۲۶. بر اساس این روش از تحلیل سوالات، نمره‌های بدست آمده جمع می‌شود و حداقل امتیاز ممکن ۱۸ و حداکثر ۹۰ است. همچنین نمره‌ی بین ۰ تا ۱۸ سازگاری اجتماعی پایین دانش‌آموز، نمره بین ۱۸ تا ۲۷ سازگاری اجتماعی متوسط دانش‌آموز و نمره‌ی بالاتر از ۲۷ سازگاری اجتماعی بالای دانش‌آموز را نشان می‌دهد. سازندگان آزمون، ضریب پایایی این آزمون را با روش‌های دو نیمه کردن، بازآزمایی و کودر ریچاردسون به ترتیب ۰/۹۵، ۰/۹۳ و ۰/۹۴ به دست آورده‌اند. همچنین روایی محتوایی این آزمون را ۲۰ نفر از متخصصان روانشناسی تایید کرده‌اند. در پژوهش خانجانیزاده و باقری (۱۳۹۲) پایایی خرده مقیاس سازگاری اجتماعی با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵ به دست آمد (زری‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۸).

پرسشنامه اهداف پیشرفت (AGO): الیوت و مک‌گریگور (۲۰۰۱) این پرسشنامه را با ۱۲ سوال و طیف لیکرت لیکرت ۵ درجه‌ای (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) تنظیم کرده‌اند که زیرمقیاس‌های هدف‌های تبحرگرا (۳-۲-۱)، هدف‌های اجتناب از تبحر (۶-۵-۴) و هدف‌های عملکردگرا (۹-۸-۷) و هدف‌های اجتناب از عملکرد (۱۲-۱۱-۱۰) را اندازه می‌گیرد. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۱۲ تا ۶۰ است. آنها ضریب پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه کردند که این میزان برای عامل تبحرگرا ۰/۸۷، عملکردگرا ۰/۹۲، اجتناب از تبحر، ۰/۸۹ و اجتناب از عملکرد ۰/۸۳ به دست آمد. ضرایب پایایی محاسبه شده برای پرسشنامه‌ی اهداف پیشرفت در ایران نیز مناسب گزارش شده است (ثمره و خضری مقدم، ۱۳۹۴). سپهری و همکاران (۱۳۸۶) با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ جهت بعد تبحرگرا را ۰/۸۵، اجتناب از تبحر ۰/۸۵، عملکردگرا ۰/۸۲ و اجتناب از عملکرد ۰/۸۷ بدست آورد. همچنین در پژوهش معینی (۱۳۹۲) پایایی پرسشنامه بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد (معینی، ۱۳۹۲).

پرسشنامه درگیری تحصیلی (AEQ): پرسشنامه درگیری تحصیلی در سال ۲۰۱۳ توسط ریو برای سنجش درگیری تحصیلی طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۱۷ سوال و ۴ مولفه‌ی درگیری رفتاری، درگیری عاملی، درگیری شناختی و درگیری عاطفی است و براساس طیف هفت‌گزینه‌ای لیکرت (بسیار مخالف=۱ تا بسیار موافق=۷) به سنجش درگیری تحصیلی می‌پردازد. بازه‌ی نمرات این پرسشنامه بین ۱۷ تا ۱۱۹ است. نمره‌ی ۶۸، نقطه‌ی برش پرسشنامه است؛ بدین معنا که نمره‌ی کمتر از ۶۸ نشان‌دهنده‌ی درگیری تحصیلی اندک و نمره‌ی بیشتر از ۶۸ گویای درگیری تحصیلی فراوان است. نتایج پژوهش رضمانی و خاسان (۱۳۹۶) نشان داد که پرسشنامه‌ی درگیری تحصیلی از پایایی مطلوبی (۰/۹۲) برخوردار است. همچنین نتایج تحلیل عاملی تاییدی در این پژوهش نشان می‌دهد ساختار پرسشنامه، برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد و تمامی شاخص‌های نیکویی برازش برای الگوی چهارعاملی زیربنای پرسشنامه تایید شد. ضرایب آلفای کرونباخ در پژوهش ساعتی‌معصومی و همکاران (۱۴۰۰)، برای متغیرهای رفتاری، شناختی و عاطفی به ترتیب ۰/۹۵، ۰/۸۵، ۰/۸۰ است. همچنین ضریب آلفای پرسشنامه ۰/۹۶ به دست آمد که نشان می‌دهد این پرسشنامه از پایایی لازم برخوردار است.

همچنین لازم به ذکر است در این پژوهش به منظور سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار این ضریب برای هر یک از متغیرها بالاتر از ۰/۷ به دست آمد که نشان از پایایی برای هر یک از ابزار داشت. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم افزار SPSS 23 در دو بخش توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره) انجام پذیرفت.

یافته‌ها

در این بخش قبل از بررسی فرضیه‌ها، نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون چولگی-کشدگی و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد بررسی قرار گرفت که نشان از نرمال بودن توزیع داده‌ها داشت. همچنین از طریق آزمون همبستگی، وجود همبستگی بین متغیرهای پژوهش در سطح ۰/۰۱ موردتایید قرار گرفت بدین معنا که با تغییر در هر دو مولفه سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت، درگیری تحصیلی تغییر می‌کند. در ادامه به بررسی فرضیه‌های پژوهش پرداخته می‌شود.

فرضیه فرعی اول: سازگاری اجتماعی، درگیری تحصیلی دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری را پیش‌بینی می‌کند. پس از بررسی مفروضات رگرسیون، رگرسیون خطی بر روی داده‌ها برازش داده می‌شود که نتایج آن در جدول زیر آمده است:

جدول ۱: خلاصه آزمون رگرسیون جهت بررسی رابطه بین درگیری تحصیلی با سازگاری اجتماعی

متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	همبستگی تعدیل شده
سازگاری اجتماعی	۰,۶۲۱	۰,۴۰۸	۰,۴۰۶

متغیر ملاک: درگیری تحصیلی

بر اساس اطلاعات جدول بالا، رابطه بین سازگاری اجتماعی با درگیری تحصیلی برابر با ۰,۶۲۱ است؛ به عبارت دیگر، این متغیر تقریباً ۴۱ درصد از تغییرات مربوط به «درگیری تحصیلی» را تبیین می‌کند ($R^2=0,408$). برون داد بعدی رایانه تحلیل ضرایب رگرسیون مدل را نشان می‌دهد:

جدول ۲: ضریب سازگاری اجتماعی در پیش‌بینی درگیری تحصیلی

متغیر وارد شده در مدل	مدل	B	SE	(Beta)	T	سطح معناداری
(عرض از مبدا)		۱,۶۶۶	۰,۱۶۲		۱۰,۲۸۹	۰,۰۰۰
سازگاری اجتماعی	ضریب متغیر	۰,۶۲۴	۰,۰۴۷	۰,۶۲۱	۱۳,۲۵۲	۰,۰۰۰

متغیر ملاک: درگیری تحصیلی

نتایج جدول بالا حاکی از آن است که سازگاری اجتماعی پیش‌بینی کننده معنی‌دار درگیری تحصیلی است. بنابراین، بر اساس داده‌های موجود در جدول، می‌توان معادله رگرسیون را به شرح زیر نوشت:

$$(\text{سازگاری اجتماعی}) + 0,624 + 1,666 = \text{درگیری تحصیلی}$$

فرضیه فرعی دوم: اهداف پیشرفت، درگیری تحصیلی دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری را پیش‌بینی می‌کند.

پس از بررسی مفروضات رگرسیون، رگرسیون خطی بر روی داده‌ها برازش داده می‌شود که نتایج آن در جدول زیر آمده است:

جدول ۳: خلاصه آزمون رگرسیون جهت بررسی رابطه بین درگیری تحصیلی با اهداف پیشرفت

متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	همبستگی تعدیل شده
اهداف پیشرفت	۰,۶۹۱	۰,۴۸۰	۰,۴۷۸

متغیر ملاک: درگیری تحصیلی

بر اساس اطلاعات جدول بالا، رابطه بین اهداف پیشرفت با درگیری تحصیلی برابر با ۰,۶۹۱ است؛ به عبارت دیگر، این متغیر ۴۸ درصد از تغییرات مربوط به درگیری تحصیلی را تبیین می‌کند ($R^2=0,48$). برون‌داد بعدی رایانه تحلیل ضرایب رگرسیون مدل را نشان می‌دهد.

جدول ۴: ضریب اهداف پیشرفت در پیش‌بینی درگیری تحصیلی

متغیر وارد شده در مدل	مدل	B	SE	(Beta)	t	سطح معناداری
اهداف پیشرفت <td>ضریب متغیر <td>۰,۷۹۸ <td>۰,۰۵۳ <td>۰,۶۹۱ <td>۱۵,۱۴۶ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td></td></td></td>	ضریب متغیر <td>۰,۷۹۸ <td>۰,۰۵۳ <td>۰,۶۹۱ <td>۱۵,۱۴۶ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td></td></td>	۰,۷۹۸ <td>۰,۰۵۳ <td>۰,۶۹۱ <td>۱۵,۱۴۶ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td></td>	۰,۰۵۳ <td>۰,۶۹۱ <td>۱۵,۱۴۶ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td>	۰,۶۹۱ <td>۱۵,۱۴۶ <td>۰,۰۰۰</td> </td>	۱۵,۱۴۶ <td>۰,۰۰۰</td>	۰,۰۰۰
(عرض از مبدا)	مدل <td>۱,۴۲۰ <td>۰,۱۵۸ <td> <td>۸,۹۸۸ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td></td></td>	۱,۴۲۰ <td>۰,۱۵۸ <td> <td>۸,۹۸۸ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td></td>	۰,۱۵۸ <td> <td>۸,۹۸۸ <td>۰,۰۰۰</td> </td></td>	<td>۸,۹۸۸ <td>۰,۰۰۰</td> </td>	۸,۹۸۸ <td>۰,۰۰۰</td>	۰,۰۰۰

متغیر ملاک: درگیری تحصیلی

نتایج جدول بالا حاکی از آن است که اهداف پیشرفت پیش‌بینی‌کننده معنی‌دار «درگیری تحصیلی» است. بنابراین، بر اساس داده‌های موجود در جدول، می‌توان معادله رگرسیون را به شرح زیر نوشت:

$$\text{(اهداف پیشرفت)} = ۱,۴۲۰ + ۰,۷۹۸ \times \text{درگیری تحصیلی}$$

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که سازگاری اجتماعی و اهداف پیشرفت می‌تواند درگیری تحصیلی دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری را پیش‌بینی کنند. در ادامه نتایج به دست آمده با توجه به مبانی نظری و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج حاصل از پژوهش‌هایی همچون اقدمی و یوسفی، ۱۴۰۰ و تربتی‌نژاد و سعیدی‌پور، ۱۳۹۹؛ در رابطه میان سازگاری اجتماعی و درگیری تحصیلی و نتایج حاصل از پژوهش‌هایی همچون عسکری، مکوندی و نیسی، ۱۳۹۸؛ پیرانی، یاراحمدی، احمدیان و پیرانی، ۱۳۹۷؛ نرونی، میجس، لینتجواس، کرشنر و دی‌گروت، ۲۰۱۸ در رابطه میان اهداف پیشرفت و درگیری تحصیلی همسوست.

در تبیین یافته‌ی حاصل از پژوهش می‌توان گفت نظریه‌ی اهداف پیشرفت یکی از برجسته‌ترین و کامل‌ترین چارچوب‌ها برای ادراک انگیزش پیشرفت و بخصوص انگیزش در حیطه‌های آموزشی و مهارتی است. بر اساس این نظریه، جهت‌گیری‌های خاص موقعیتی هستند که تمایل برای ترقی، رشد، اکتساب دانش یا نشان دادن شایستگی خود در یک بافت ویژه را نشان می‌دهند (ثمره و خضری‌مقدم، ۱۳۹۴). در نتیجه می‌توان انتظار داشت که با جهت‌گیری‌های مثبت در اهداف پیشرفت، درگیری تحصیلی دانش‌آموزان نیز بهبود می‌یابد. به عبارت دیگر، می‌توان گفت جهت‌گیری‌های هدف در واقع به عنوان جهت‌گیری‌های موقعیتی برای عمل در یک تکلیف پیشرفت تعریف می‌شوند. گاهی هدف از درگیر شدن با یک تکلیف، رشد توانایی و گاهی اثبات توانایی است. دانش‌آموزانی که به صورت هدفمند و برای دستیابی به پیشرفت، درس خود را دنبال می‌کنند، بیشتر از راهبردهای فراشناختی و سطح بالا استفاده می‌کنند. در نتیجه درگیری تحصیلی آنان در سطح مطلوبی است. اگرچه دانش‌آموز ممکن است با تکلیف درگیر شود، ولی تلاش و هدفش برای دستیابی به چیز دیگری است در نتیجه سطح و کیفیت تلاش و درگیری دانش‌آموز تحت تاثیر عوامل بیرونی قرار می‌گیرد.

از سوی دیگر، سازگاری اجتماعی مهارتی است که از طریق آموزش در بستر آموزه‌های فرهنگی و تعاملات اجتماعی می‌توان آن را رشد و ارتقا داد. لذا می‌توان گفت که افراد با کسب مهارت‌های لازم در این زمینه از طریق آموزش، می‌توانند بین الزامات اجتماعی و تمایلاتشان، تعادل برقرار کنند و در نتیجه‌ی آن با عبور صحیح از بحران‌ها به سازگاری اجتماعی و عاطفی معقولی دست یابند (دهقان‌نژاد، حاج‌حسینی و اژه‌ای، ۱۳۹۶). از آنجا که سازگاری اجتماعی اشاره به راهبردهایی دارد که افراد برای اداره کردن موقعیت‌های استرس‌زای زندگی و اجتماعی با کار می‌برند، برخورداری از آن بالاخص برای دانش‌آموزان مبتلا به

اختلال یادگیری که با بحران‌های بسیاری در زمینه‌ی تحصیل دست و پنجه نرم می‌کنند، می‌تواند در زمینه‌ی عملکرد تحصیلی موثر واقع شود.

هر پژوهش محدودیت‌هایی با خود به همراه دارد و این پژوهش از آن مستثنی نیست، محدودیت‌هایی از جمله نوع ابزار اندازه‌گیری که محدود به پرسشنامه‌ها شده و از سایر ابزارها استفاده نشده است و نمونه‌های شرکت‌کننده در پژوهش که صرفاً تعدادی از دانش‌آموزان شهر تهران بوده‌اند. با توجه به برجسته بودن نقش درگیری و عملکرد تحصیلی در آینده‌ی دانش‌آموزان، به نظر می‌رسد برنامه‌هایی از قبیل سخنرانی، مشاوره تحصیلی و یا جلسات آموزشی در راستای مهارت‌های سازگاری اجتماعی و آشنایی و تعیین اهداف پیشرفت اثرگذار باشد.

منابع

- ا قدمی، زهرا و یوسفی، فریده. (۱۴۰۰). رابطه بین ادراک دانشجویان از کیفیت فضای دانشگاه و سازگاری آنها با دانشگاه: نقش واسطه‌ای درگیری تحصیلی، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۴(۱۰) بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۹۰). روانشناسی نوجوانان. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- پیرانی، عارف؛ یاراحمدی، یحیی؛ احمدیان، حمزه و پیرانی، ذبیح. (۱۳۹۷). مدل ساختاری درگیری تحصیلی بر اساس اهداف پیشرفت و خودتنظیمی با میانجیگری انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر ایلام، نوآوری‌های آموزشی، ۶۷(۱۷)
- تربتی‌نژاد، حسین و سعیدی‌پور، پریمه. (۱۳۹۹). رابطه عملکرد خانواده و سازگاری اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه، مطالعات و تحقیقات در علوم رفتاری، ۲(۳): ۳۵-۱۸
- ثمره، سولماز و خضری مقدم، نوشیروان. (۱۳۹۴). رابطه بین اهداف پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی، نقش میانجی درگیری تحصیلی، راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹(۱)
- دهقان‌نژاد، سمانه؛ حاج‌حسینی، منصوره و اژه‌ای، جواد. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش مهارت‌های مثبت اندیشی بر سازگاری اجتماعی و سرمایه روانشناختی دختران ناسازگار، روانشناسی مدرسه، ۶(۱): ۶۷-۴۹
- زری مقدم، زهرا؛ داودی، حسین؛ غفاری، خلیل و جمیلیان، حمیدرضا. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش خودمراقبتی روانی بر سلامت روان و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۶۲(۶۰)
- سماوی، سیدعبدالوهاب؛ ابراهیمی، کلثوم و جاودان، موسی. (۱۳۹۷). بررسی رابطه درگیری تحصیلی، خودکارآمدی و انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر بندرعباس، راهبردهای شناختی در یادگیری، ۴(۷): ۹۲-۷۱
- عسکری، محمدرضا؛ مکوندی، بهنام و نیسی، عبدالکاسم. (۱۳۹۸). مقایسه درگیری تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت در دانش‌آموزان تیزهوش دختر و پسر، پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۳(۴۶)
- قیصری‌گودرزی، سارا؛ قدم‌پور، عزت‌اله؛ قربانی، مریم و پادروند، حافظ. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مثبت اندیشی به شیوه گروهی بر سازگاری اجتماعی و کاهش حساسیت بین فردی دانش‌آموزان دارای اختلال ریاضی، توانمندسازی کودکان استثنایی، ۲(۳۳): ۳۷-۴۴
- Adli, M., Haidari, H., Zarei, E., & Sadeghifard, M. (2013). Relationship between emotional and social adjustment with marital satisfaction. *Journal of Life Science and Biomedicine*, 3(2): 118-122
- Arslan, S., Akcaalan, M. & Yurdakul. (2017). Science Motivation of University students: Achievement Goals as a Predictor. *University Journal of Education Research* 5 (4) :681-686
- Carmona-Halty, M., Salanova, M., Llorens, S., & Schaufeli, W. B. (2021). Linking positive emotions and academic performance: The mediated role of academic psychological capital and academic engagement. *Current Psychology*. 1-10.
- Delfino, A. P. (2019). Student Engagement and Academic Performance of Students of Partido State University. *Asian Journal of University Education*, 15, 1.1-16.

- Dinger, F. C., Dickhauser, O., Spinath, B. & Steinmayr, R. (2013), Antecedent and consequences of student's achievement goals: A mediation analysis. *Learning and Individual Differences*, 28, 90-101
- Hughes JN & Cao Q. (2018). Trajectories of teacher -student warmth and conflict at the transition to middle school: Effects on academic engagement and achievement. *J Sch Psychol*, 67:148 –62. doi: 10.1016/j.jsp.2017.10.003
- Lee JQ, McInerney DM, Liem GAD, Ortiga YP. (2010). The relationship between future goals and achievement goal orientations: An intrinsic–extrinsic motivation perspective. *Contemp Educ Psychol*;35(4):264-79
- Lee, J., Song, H., & Hong, A. (2019). Exploring Factors, and Indicators for Measuring Students' Sustainable Engagement in e-Learning. *Sustainability*, 11, 4, 11-12.
- Neroni, J., Meijs, C., Leontjevas, R., Kirschner, P. & De Groot, R. (2018). Goal Orientation and Academic Performance in Adult Distance Education. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 19(2). <https://doi.org/10.19173/irrodl.v19i2.3440>
- Shih, S. S. (2018). Examining Relationships of Taiwanese Adolescents' Achievement Goals to Academic Engagement and Coping. *Journal of Education and Human Development*, 7(1), 153-165
- Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2014). Cross-lagged associations between study and work engagement dimensions during young adulthood. *The Journal of Positive Psychology*, 10, 346–358.
- Zhang, S., Liu, J., Wang, J., Xia, X., Zhang, L., Liu, L., & Jiang, T. (2019). Developing and validating the learning disabilities screening scale in Chinese elementary schools. *International Journal of Educational Research*, 96, 91-99.

The Role of Social Adjustment and Achievement Goals in Predicting Academic Engagement of Students with Learning Disabilities

Maryam Hassani¹

Abstract

The purpose of this research is to investigate social adaptation and progress goals in predicting the academic involvement of students with learning disabilities. The statistical population of this study included all students with learning disabilities in Tehran in the academic year of 2011-2012, and 150 of them were selected by convenience sampling. The measurement tools in this research were Sinha and Singh's (1993) social adjustment questionnaires, Elliott and McGregor's (2001) achievement goals, and Rio's (2013) academic engagement questionnaires, which had acceptable validity and reliability. In order to analyze the data, inferential statistics of Pearson's correlation coefficient and multivariate regression were used using SPSS-23 software. The results showed that between social adjustment and academic involvement; And there is a relationship between achievement goals and academic engagement of students with learning disabilities. Also, the results of statistical analysis indicated that social adaptation and achievement goals are predictors of academic involvement of students with learning disabilities.

Keywords: Social Adaptation, Achievement Goals, Academic Involvement

---

¹ Master of Educational Psychology, Islamic Azad University, Science and Research Department, Tehran, Iran (corresponding author) hassanim26@gmail.com